

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (Committee on the Elimination of Discrimination against Women)

Καταληκτικές παρατηρήσεις της ενοποιημένης 8ης και 9ης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας*

1. Η Επιτροπή εξέτασε την ενοποιημένη 8η και 9η περιοδική έκθεση (CEDAW/C/GRC/8-9) κατά τις 2041η και 2042η συνεδριάσεις της που πραγματοποιήθηκαν στις 6 Φεβρουαρίου 2024.

A. Εισαγωγή

2. Η Επιτροπή εκτιμά την υποβολή από το συμβαλλόμενο κράτος της ενοποιημένης 8ης και 9ης περιοδικής έκθεσης που συντάχθηκε ως απάντηση στον κατάλογο θεμάτων πριν από την υποβολή της έκθεσης (CEDAW/C/GRC/QPR/8), καθώς και ως απάντηση στην έκθεση παρακολούθησης επί της προηγούμενης περιοδικής έκθεσης (CEDAW/C/GRC/CO/7/Add.1)¹. Χαιρετίζει την προφορική παρουσίαση της αντιπροσωπείας και τις περαιτέρω διευκρινίσεις που δόθηκαν σε απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν προφορικά από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια του διαλόγου.

3. Η Επιτροπή συγχαίρει το συμβαλλόμενο κράτος για την διακεκριμένη αντιπροσωπεία του με επικεφαλής την κυρία Ζαφειρούλα Δημαδάμα, Γενική Γραμματέα Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στην αντιπροσωπεία συμμετείχαν επίσης εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς στη Γενεύη.

¹«Concluding observations on the seventh periodic report of Greece -Addendum -Information provided by Greece in follow-up to the concluding observations».

*Η άτυπη μετάφραση των καταληκτικών παρατηρήσεων πραγματοποιήθηκε από το Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

B. Θετικές πτυχές

4. Η Επιτροπή χαιρετίζει την πρόοδο που επιτεύχθηκε μετά την εξέταση της έβδομης περιοδικής έκθεσης του συμβαλλόμενου κράτους το 2013 (CEDAW/C/GRC/CO/7) όσον αφορά την ανάληψη νομοθετικών μεταρρυθμίσεων, ιδίως με την ψήφιση:

(α) Του Νόμου 4604/2019 για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων, την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας, που αποσκοπεί στην προώθηση της ισότητας των φύλων και στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη σεξουαλική και έμφυλη βία,

(β) Του Νόμου 4706/2020, ο οποίος προβλέπει ελάχιστη ποσόστωση φύλου τουλάχιστον 25% στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιρειών,

(γ) Των Νόμων 4648/2019 και 4604/2019, οι οποίοι εισάγουν ποσόστωση 40% για την εκπροσώπηση των γυναικών επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων σε κάθε εκλογική περιφέρεια για τις εθνικές και τις Ευρωπαϊκές εκλογές αντίστοιχα,

(δ) Του Νόμου 4555/2018, ο οποίος εισάγει ποσόστωση 40% για την εκπροσώπηση των γυναικών υποψηφίων επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων για τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές,

(ε) Του Νόμου 4386/2016, ο οποίος θεσπίζει ελάχιστη ποσόστωση του ενός τρίτου επί του συνόλου των υποψηφίων για τις γυναίκες στο Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας, στα Τομεακά Ερευνητικά Συμβούλια, στα Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας και στις Επιστημονικές Επιτροπές των Ερευνητικών Ινστιτούτων.

5. Η Επιτροπή χαιρετίζει τις προσπάθειες του συμβαλλόμενου κράτους να βελτιώσει το θεσμικό του πλαίσιο και τις πολιτικές του με στόχο την επιτάχυνση της εξάλειψης των διακρίσεων κατά των γυναικών και την προώθηση της ισότητας των φύλων, όπως η υιοθέτηση και καθιέρωση των ακόλουθων:

(α) Του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025,

(β) Του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία το 2020,

(γ) Της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ 2021-2027,

(δ) Του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Εμπορίας Προσώπων 2021-2023,

(ε) Του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, το 2023,

(στ) Του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια, το 2023.

6. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, κατά την περίοδο που μεσολάβησε από την εξέταση της προηγούμενης έκθεσης, το συμβαλλόμενο κράτος επικύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας Κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), το 2018.

Γ. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

7. Η Επιτροπή χαιρετίζει τη διεθνή υποστήριξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και ζητά την υλοποίηση της *de jure* (νομικής) και *de facto* (ουσιαστικής) ισότητας των φύλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης, καθ' όλη τη διαδικασία εφαρμογής της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Η Επιτροπή υπενθυμίζει τη σημασία του Στόχου 5 και της ενσωμάτωσης των αρχών της ισότητας και της μη διάκρισης σε όλους τους 17 Στόχους. Προτρέπει επιτακτικά το συμβαλλόμενο κράτος να αναγνωρίσει τις γυναίκες ως την κινητήρια δύναμη της βιώσιμης ανάπτυξής του και να υιοθετήσει σχετικές πολιτικές και στρατηγικές για το σκοπό αυτό.

Δ. Κοινοβούλιο

8. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τον κρίσιμο ρόλο της νομοθετικής εξουσίας στην εξασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της Σύμβασης (βλ. A/65/38, δεύτερο μέρος, παράρτημα VI). Καλεί το Ελληνικό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με τον θεσμικό του ρόλο, να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή των παρουσών καταληκτικών παρατηρήσεων μέχρι την υποβολή της επόμενης εθνικής περιοδικής έκθεσης στο πλαίσιο της Σύμβασης.

Ε. Κύριοι τομείς προβληματισμού και συστάσεις

Καθεστώς και προβολή της Σύμβασης, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου και των γενικών συστάσεων της Επιτροπής

9. Η Επιτροπή σημειώνει τις δράσεις κατάρτισης και ευαισθητοποίησης του κοινού και οικοδόμησης ικανοτήτων για το δικαστικό σώμα και την αστυνομία σχετικά με τη Σύμβαση και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο. Ωστόσο, σημειώνει με ανησυχία ότι οι γυναίκες, ιδίως οι γυναίκες της υπαίθρου, οι γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και οι γυναίκες με αναπηρία, συχνά δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους βάσει της Σύμβασης και τα μέσα που είναι διαθέσιμα για τη διεκδίκησή τους.

10. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να ευαισθητοποιήσει τις γυναίκες σχετικά με τα δικαιώματά τους που απορρέουν από τη Σύμβαση και τα ένδικα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους επί παραβιάσεων των εν λόγω δικαιωμάτων και να διασφαλίσει ότι οι πληροφορίες σχετικά με τη Σύμβαση, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο και οι γενικές συστάσεις της Επιτροπής είναι προσβάσιμες σε όλες τις γυναίκες σε προσβάσιμη μορφή,

(β) Να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού για την εφαρμογή των συμπερασματικών παρατηρήσεων και να εμπλέξει στη λειτουργία του μη κυβερνητικές οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων, λαμβάνοντας υπόψη τις τέσσερις βασικές λειτουργίες ενός εθνικού μηχανισμού για

την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθησή τους, δηλαδή τη δέσμευση, τον συντονισμό, τη διαβούλευση και τη διαχείριση πληροφοριών,

(γ) Να διασφαλίσει ότι η Σύμβαση, η νομολογία της Επιτροπής και οι γενικές συστάσεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συστηματικής εκπαίδευσης όλων των δικαστών, εισαγγελέων και δικηγόρων, ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν άμεσα ή να επικαλούνται τις διατάξεις της Σύμβασης σε δικαστικές διαδικασίες ή να ερμηνεύουν την εθνική νομοθεσία υπό το πρίσμα της Σύμβασης, καθώς και της κατάρτισης κυβερνητικών αξιωματούχων, αστυνομικών και άλλων οργάνων επιβολής του νόμου.

Νομοθετικό πλαίσιο

11. Η Επιτροπή σημειώνει ότι το Κράτος μέλος έχει υιοθετήσει ένα πλαίσιο νόμων και πολιτικών για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και την προώθηση της ισότητας των φύλων, και αναγνωρίζει το πρωτοποριακό έργο του για την κατοχύρωση της ισότητας ενώπιον του νόμου. Ωστόσο, εκφράζει ανησυχία για την περιορισμένη αποτελεσματικότητα και την ανάγκη παρακολούθησης και αξιολόγησης αυτών των νόμων. Η Επιτροπή προβληματίζεται για την έλλειψη αποτελεσματικής εφαρμογής της αρχής της διατομεακότητας (intersectionality) για την αντιμετώπιση των διατομεακών διακρίσεων (intersecting forms of discrimination) που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες.

12. Η Επιτροπή συστήνει στο Κράτος μέλος:

(α) Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας που απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου,

(β) Να εφαρμόσει την αρχή της διατομεακότητας για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν διατομεακές διακρίσεις,

(γ) Να σχεδιάσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα συλλογής δεδομένων για τις περιπτώσεις διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, διαχωρισμένων κατά ηλικία, εθνικότητα, αναπηρία και κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη

13. Η Επιτροπή σημειώνει με ανησυχία:

(α) Τα αυξημένα ποσοστά νομικού αναλφαβητισμού μεταξύ των γυναικών της υπαίθρου, των γυναικών με αναπηρία και των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, και την απροθυμία των γυναικών να καταγγείλουν περιστατικά έμφυλης βίας και διακρίσεων λόγω της ύπαρξης έμφυλων προκαταλήψεων εντός του δικαστικού σώματος και έμφυλων στερεοτύπων μεταξύ των οργάνων επιβολής του νόμου,

(β) Το ότι οι γυναίκες πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και μετανάστριες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τα οποία συχνά επιτείνονται από

την έλλειψη εμπιστοσύνης τους στο δικαστικό σώμα και στις αρχές επιβολής του νόμου ή από το φόβο αντιποίνων.

14. Η Επιτροπή, υπενθυμίζοντας την υπ. αριθ. 33 (2015) γενική σύστασή της σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να ενισχύσει τη γνώση γυναικών και κοριτσιών σχετικά με τα δικαιώματά τους και τα διαθέσιμα μέσα για τη διεκδίκησή τους, μεταξύ άλλων με την ένταξη της εκπαίδευσης για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων στα προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και με τη διεξαγωγή εκστρατειών νομικού αλφαριθμητισμού,

(β) Να επεκτείνει τα μέτρα ενημέρωσης γυναικών προσφύγων, αιτουσών άσυλο και μεταναστριών για τα ένδικα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους σε περιπτώσεις παραβίασης των δικαιωμάτων τους, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών δικτυακών τόπων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, σε προσβάσιμες γλώσσες.

Εθνικός μηχανισμός για την πρόοδο των γυναικών

15. Η Επιτροπή συγχαίρει το Κράτος μέλος για τη σύσταση το 2019 του Εθνικού Συμβουλίου για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΙΦ), το οποίο λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, ακαδημαϊκών φορέων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, η Επιτροπή σημειώνει με ανησυχία:

(α) Ότι το ΕΣΙΦ, το οποίο λειτουργεί ως εθνικός μηχανισμός για την πρόοδο των γυναικών, δε διαθέτει ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους επαρκείς για τη βιωσιμότητά του και για να εκπληρώσει αποτελεσματικά τον ρόλο του,

(β) Ότι, παρά την ξεκάθαρη πρόβλεψη του Νόμου 4604/2019 περί ουσιαστικής ισότητας των φύλων για την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές, η συστηματική εφαρμογή της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και την κατάρτιση των κυβερνητικών προϋπολογισμών παραμένει ανεπαρκής.

16. Υπενθυμίζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου, ιδίως αναφορικά με τις απαραίτητες προϋποθέσεις για αποτελεσματική λειτουργία των εθνικών μηχανισμών, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Την αύξηση των ανθρώπινων, τεχνικών και οικονομικών πόρων του Εθνικού Συμβουλίου για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΙΦ) και την εκπαίδευση των μελών του για ενίσχυση εμπειρογνωσίας σε θέματα φύλου, ώστε να μπορεί να συντονίζει αποτελεσματικά τις προσπάθειες για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλους τους κυβερνητικούς φορείς,

(β) Την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας κατάρτισης του προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου και τη διάθεση επαρκών δημοσιονομικών πόρων για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών.

Εθνικός φορέας ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η Επιτροπή χαιρετίζει την επαναδιαπίστευση της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) με τον βαθμό διαπίστευσης “Α” από το Παγκόσμιο Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΠΣΟΕΘΔΑ), το 2017. Ωστόσο, σημειώνει ότι η Υποεπιτροπή Διαπίστευσης ενθάρρυνε την ΕΕΔΑ: (α) να δημοσιοποιεί ευρέως τις κενές θέσεις εργασίας, β) να μεγιστοποιεί τον αριθμό των δυνητικών υποψηφίων από ένα ευρύτερο φάσμα κοινωνικών ομάδων και εκπαιδευτικών προσόντων, γ) να προωθεί την ευρεία διαβούλευση και τη συμμετοχή στη διαδικασία υποβολής αιτήσεων, ελέγχου και επιλογής υποψηφίων, δ) να αξιολογεί τις/τους αιτούσες-/ντες βάσει προκαθορισμένων, αντικειμενικών και δημοσίως διαθέσιμων κριτηρίων και ε) να επιλέγει τα μέλη που θα τη στελεχώσουν με βάση τις προσωπικές τους ικανότητες και όχι τον οργανισμό που εκπροσωπούν.

18. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να εφαρμόσει τις συστάσεις της Υποεπιτροπής Διαπίστευσης για την ενίσχυση της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και να διασφαλίσει ότι διαθέτει επαρκείς ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους για την αποτελεσματική και ανεξάρτητη εκτέλεση της εντολής της, σύμφωνα με τις αρχές για το καθεστώς των εθνικών θεσμών για την προώθηση και την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Αρχές των Παρισίων, που επισυνάπτονται στο ψήφισμα 48/134 της Γενικής Συνέλευσης της 20ής Δεκεμβρίου 1993) και να ζητήσει τη συμβουλευτική και τεχνική υποστήριξη του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) για το θέμα αυτό.

Προσωρινά ειδικά μέτρα

19. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τα προσωρινά ειδικά μέτρα που εφαρμόζονται για την επιτάχυνση επίτευξης της ουσιαστικής ισότητας γυναικών και ανδρών στην πολιτική και δημόσια ζωή. Σημειώνει, ωστόσο, με ανησυχία την απουσία προσωρινών ειδικών μέτρων πέραν των εκλογικών ποσοτώσεων, όπως προσωρινά μέτρα για την αντιμετώπιση των διατομεακών διακρίσεων κατά των γυναικών της υπαίθρου, των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης και των γυναικών με αναπηρία.

20. Υπενθυμίζοντας την προηγούμενη σύστασή της (CEDAW/C/GRC/CO/7, παρ. 17), η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να λάβει προσωρινά ειδικά μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της Σύμβασης και την υπ’ αριθμ. 25 (2004) γενική σύσταση σχετικά με προσωρινά ειδικά μέτρα, για την επιτάχυνση της ουσιαστικής ισότητας γυναικών και ανδρών, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες της υπαίθρου, τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, τις ηλικιωμένες γυναίκες και τις γυναίκες με αναπηρία, σε όλους τους τομείς της Σύμβασης όπου οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται ή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, συμπεριλαμβανομένης

της πολιτικής και δημόσιας ζωής, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της υγειονομικής περίθαλψης.

Σtereότυπα και επιβλαβείς πρακτικές

21. Η Επιτροπή επισημαίνει τις προσπάθειες του συμβαλλόμενου κράτους να καταπολεμήσει τα έμφυλα στερεότυπα και τις επιβλαβείς πρακτικές μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Ωστόσο, εξακολουθεί να ανησυχεί για την επίμονη παρουσία βαθιά ριζωμένων στερεοτύπων σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες γυναικών και ανδρών στην οικογένεια και στην κοινωνία, τα οποία υπερτονίζουν τον παραδοσιακό ρόλο των γυναικών ως μητέρων και συζύγων, υπονομεύοντας έτσι την κοινωνική θέση, την αυτονομία και τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ευκαιρίες των γυναικών. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης με ανησυχία τον σημαντικό αριθμό γυναικών και κοριτσιών στο συμβαλλόμενο κράτος που έχουν υποστεί ή απειλούνται με ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων.

22. Επιστώντας την προσοχή στην κοινή γενική σύσταση υπ. αριθ. 31 της Επιτροπής CEDAW/γενικό σχόλιο υπ. αριθ. 18 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2019) σχετικά με τις επιβλαβείς πρακτικές, όπως αναθεωρήθηκε, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να ενισχύσει τα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, για την εξάλειψη των στερεοτύπων σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες των γυναικών και των ανδρών στην οικογένεια και στην κοινωνία,

(β) Να συνεχίσει τη συστηματική συλλογή αναλυτικών δεδομένων σχετικά με τη συχνότητα ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και άλλων επιβλαβών πρακτικών στο συμβαλλόμενο κράτος,

(γ) Να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης για τις επιζήσασες του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων· να παρέχει επαρκή χρηματοδότηση για την υποχρεωτική κατάρτιση των επαγγελματιών υγείας και των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τον εντοπισμό και την παραπομπή των γυναικών και των κοριτσιών που κινδυνεύουν από ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων στις κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης· να διασφαλίσει τη δίωξη και αποτελεσματική τιμωρία των δραστών.

Έμφυλη βία κατά των γυναικών

23. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί για την επίμονη παρουσία του φαινομένου της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, στο συμβαλλόμενο κράτος. Σημειώνει επίσης με ανησυχία:

(α) Την απουσία ρητής ποινικοποίησης του εγκλήματος της γυναικοκτονίας από τον Ποινικό Κώδικα

(β) Τη μεγάλη συχνότητα του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στο συμβαλλόμενο κράτος, που οφείλεται σε κοινωνικά πρότυπα που ενισχύουν τις διακρίσεις και

νομιμοποιούν τη συγκεκριμένη μορφή βίας· τα χαμηλά ποσοστά δώξης και καταδίκης σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας και βιασμού εντός γάμου· την υποκαταγραφή (underreporting) περιστατικών εξαιτίας του φόβου των θυμάτων για στιγματισμό ή αντίποινα, της οικονομικής τους εξάρτησης από βίαιους συντρόφους, του νομικού αναλφαβητισμού και της έλλειψης εμπιστοσύνης στις αρχές επιβολής του νόμου,

(γ) Την έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με την αποτελεσματική επιβολή και παρακολούθηση της τήρησης διαταγών προσωρινής προστασίας, ιδίως περιοριστικών όρων και διαταγών απομάκρυνσης του θύτη σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, η οποία εκθέτει τις επιζήσασες σε κίνδυνο επαναθυματοποίησης,

(δ) Την έλλειψη επαρκών υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων για τις γυναίκες που προσπαθούν να ξεφύγουν από βίαιες σχέσεις και τον ανεπαρκή αριθμό κατάλληλων ξενώνων φιλοξενίας στο συμβαλλόμενο κράτος.

24. Σύμφωνα με την υπ. αριθμ. 35 (2017) γενική σύστασή της για την έμφυλη βία κατά των γυναικών, η οποία επικαιροποιεί τη γενική σύσταση υπ. αριθμ. 19, καθώς και σύμφωνα με τον Υποστόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 5.2 σχετικά με την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά όλων των γυναικών και των κοριτσιών στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να προχωρήσει σε τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα και σε ρητή ποινικοποίηση του όρου γυναικοκτονία,

(β) Να ενθαρρύνει την καταγγελία περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με την ευαισθητοποίηση γυναικών και ανδρών, μεταξύ άλλων μέσω εκπαιδευτικών εκστρατειών και εκστρατειών στα μέσα ενημέρωσης με την ενεργό συμμετοχή των γυναικείων οργανώσεων, σχετικά με τον εγκληματικό χαρακτήρα της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, την αμφισβήτηση της κοινωνικής νομιμοποίησής της και τον αποστιγματισμό και την προστασία των γυναικών από αντίποινα για την καταγγελία περιστατικών έμφυλης βίας,

(γ) Να διασφαλίσει, μέσω της υποχρεωτικής και διαρκούς οικοδόμησης ικανοτήτων για δικαστές, εισαγγελείς, αστυνομικούς και άλλα όργανα επιβολής του νόμου, ότι η έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών, διερευνάται και διώκεται αποτελεσματικά, ότι οι δράστες τιμωρούνται επαρκώς και ότι οι εντολές προσωρινής προστασίας επιβάλλονται και παρακολουθούνται αποτελεσματικά, με κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασής τους,

(δ) Να παρέχει επαρκή χρηματοδότηση για τις υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων, ενισχύοντας τους 20 κρατικούς ξενώνες φιλοξενίας, επιχορηγώντας τις δομές φιλοξενίας που λειτουργούν από μη κυβερνητικές οργανώσεις και επεκτείνοντας το δίκτυο εξειδικευμένων, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμων ξενώνων για γυναίκες και κορίτσια που είναι θύματα έμφυλης βίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες τους· να παρέχει επίσης στις γυναίκες και τα κορίτσια που δεν μπορούν να επιστρέψουν με ασφάλεια στα σπίτια τους, ψυχοκοινωνική συμβουλευτική, οικονομική στήριξη, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, δραστηριότητες δημιουργίας εισοδήματος, οικονομικά προσιτή στέγαση και, εάν είναι απαραίτητο για να διασφαλιστεί η ασφάλειά τους, αλλαγή ταυτότητας.

Εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση της πορνείας άλλων

25. Η Επιτροπή επαινεί το συμβαλλόμενο κράτος για τις προσπάθειές του να ενισχύσει το θεσμικό και νομοθετικό του πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς και Παραπομπής Θυμάτων και πιθανών Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (EMA) το 2019. Σημειώνει επίσης ότι οι τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα που ισχύουν από την 1η Ιουλίου 2019 (Νόμος 4619/2019) παρέχουν έναν διευρυμένο ορισμό της έννοιας της “εκμετάλλευσης”, ο οποίος καλύπτει επίσης την υπαγωγή ενός προσώπου σε καθεστώς δουλείας ή σε παρεμφερείς προς τη δουλειά πρακτικές ανεξάρτητα από τη συγκατάθεση του θύματος. Ωστόσο, η Επιτροπή σημειώνει με ανησυχία ότι το άρθρο 323Α του Ποινικού Κώδικα δεν ευθυγραμμίζεται πλήρως με το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών (Πρωτόκολλο του Παλέρμω), ιδίως όσον αφορά το ζήτημα της συναίνεσης. Σημειώνει επίσης με ανησυχία:

(α) Ότι το συμβαλλόμενο κράτος παραμένει χώρα προέλευσης και προορισμού εμπορίας γυναικών και κοριτσιών με σκοπό τη σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση,

(β) Ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και μετανάστριες διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο εμπορίας για σκοπούς σεξουαλικής ή εργασιακής εκμετάλλευσης λόγω της απουσίας κατάλληλων πρωτοκόλλων για την ταυτοποίηση (identification) των θυμάτων,

(γ) Ότι ο αριθμός των κοριτσιών που είναι θύματα εκμετάλλευσης στην πορνεία στο συμβαλλόμενο κράτος είναι υψηλός,

(δ) Ότι το συμβαλλόμενο κράτος δε διαθέτει επαρκώς χρηματοδοτούμενους, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμους ξενώνες φιλοξενίας για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρία,

(ε) Ότι στο συμβαλλόμενο κράτος υπάρχει σημαντικός αριθμός κοριτσιών Ρομά που εξαναγκάζονται σε γάμο και στη συνέχεια σε επαιτεία ή τέλεση εγκληματικών πράξεων.

26. Αναφερόμενη στη γενική σύστασή της υπ. αριθ. 38 (2020) σχετικά με την εμπορία γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετανάστευσης, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να τροποποιήσει το Άρθρο 323Α του Ποινικού Κώδικα ώστε να το ευθυγραμμίσει πλήρως με το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών (Πρωτόκολλο του Παλέρμω), ιδίως όσον αφορά την απαίτηση συναίνεσης. Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η εναρμόνιση του Άρθρου 323Α με τις απαιτήσεις του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη συναίνεση όχι μόνο θα ενισχύσει το νομικό πλαίσιο του συμβαλλόμενου κράτους, αλλά και θα συμβάλει στην παγκόσμια προσπάθεια για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων κατά τρόπο που να συνάδει με τους καθιερωμένους διεθνείς κανόνες και υποχρεώσεις. Συστήνει περαιτέρω στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να μεριμνά για την οικοδόμηση ικανοτήτων σε δικαστές, εισαγγελείς, αστυνομικούς και άλλα όργανα επιβολής του νόμου, συνοριοφύλακες, παρόχους υγειονομικής περίθαλψης και άλλους φορείς άμεσης επέμβασης (first responders), προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη ταυτοποίηση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και η παραπομπή τους σε κατάλληλες υπηρεσίες προστασίας και αποκατάστασης. Να

διασφαλίσει την εφαρμογή οδηγιών προς την αστυνομία σχετικά με την έγκαιρη ταυτοποίηση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και να διενεργήσει μια ολοκληρωμένη και συστηματική αξιολόγηση της διαδικασίας έγκαιρης ταυτοποίησης των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και κοριτσιών, και της παραπομπής τους σε κατάλληλες υπηρεσίες και προστασία, ιδίως στις δομές φιλοξενίας προσφύγων. Να εξασφαλίσει στις γυναίκες πρόσφυγες επαρκή ενημέρωση για τα δικαιώματά τους και να επιτρέψει στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλες σχετικές οργανώσεις να παρίστανται κατά τη διαδικασία ταυτοποίησης,

(β) Να διερευνά, να διώκει άμεσα και να καταδικάζει κατάλληλα τους υπεύθυνους για την εμπορία ανθρώπων και να διασφαλίζει ότι οι υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων διεκπεραιώνονται εντός αποδεκτού χρονικού διαστήματος μειώνοντας τη διάρκεια χρονοβόρων διαδικασιών. Να λάβει επίσης συγκεκριμένα μέτρα για την επιτάχυνση της διαδικασίας ταυτοποίησης των θυμάτων, ανεξάρτητα από τη συνεργασία των θυμάτων κατά τη διαδικασία επιβολής του νόμου, και να διασφαλίσει ότι τα θύματα ενημερώνονται και τους παρέχεται εύλογη περίοδος περίσκεψης και αποκατάστασης,

(γ) Να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό και τη χρηματοδότηση προσβάσιμων και χωρίς αποκλεισμούς ξενώνων φιλοξενίας για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρία, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές, και να εξασφαλίσει ότι έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική βοήθεια, διερμηνεία, επαρκή ιατρική βοήθεια, ψυχοκοινωνική συμβουλευτική, οικονομική στήριξη, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και πρόσβαση σε ευκαιρίες δημιουργίας εισοδήματος,

(δ) Να καταπολεμήσει την εκμετάλλευση των γυναικών και των κοριτσιών στην πορνεία, να διώκει και να τιμωρεί τους δράστες, να μειώσει τη ζήτηση για πορνεία και να παρέχει προγράμματα εξόδου για τις γυναίκες που επιθυμούν να εγκαταλείψουν την πορνεία, συμπεριλαμβανομένων εναλλακτικών ευκαιριών δημιουργίας εισοδήματος· να καταπολεμήσει επίσης τις θεσμοποιημένες προκαταλήψεις που εμποδίζουν την ταυτοποίηση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες που εξαναγκάζονται στην πορνεία μπορούν να ταυτοποιούνται, να αντιμετωπίζονται και να προστατεύονται ως θύματα εμπορίας ανθρώπων,

(ε) Να ενισχύσει τις προσπάθειες για την προστασία των δικαιωμάτων των κοριτσιών Ρομά που κινδυνεύουν από εξαναγκαστικό γάμο, εγκληματικές πράξεις ή εμπορία ανθρώπων και να διασφαλίζει την ενίσχυση της θέσης τους στο εκπαιδευτικό σύστημα,

(στ) Να ενισχύσει τις προσπάθειες, μεταξύ άλλων με τη διάθεση επαρκών πόρων, για την αύξηση των επιθεωρητών εργασίας, την ενίσχυση της ικανότητας κατάρτισης για την επιθεώρηση εργασίας και τα όργανα επιβολής του νόμου.

Ίση συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

27. Η Επιτροπή χαιρετίζει την ψήφιση από το συμβαλλόμενο κράτος των Ν. 4648/2019 και 4604/2019 για την ισότητα των φύλων, οι οποίοι θεσπίζουν ελάχιστη ποσοστίαση 40% για την εκπροσώπηση των γυναικών στους καταλόγους υποψηφίων για κάθε εκλογική περιφέρεια στις

εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές. Επισημαίνει, ωστόσο, με ανησυχία ότι οι γυναίκες την παρούσα χρονική στιγμή κατέχουν μόνο το 24% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Η Επιτροπή επίσης εκφράζει τον προβληματισμό της αναφορικά με τη διαιώνιση/διατήρηση δομικών εμποδίων στη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες της υπαίθρου, τις γυναίκες με αναπηρία και τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες.

28. Υπενθυμίζοντας την υπ. αριθμ. 23 (1997) γενική σύστασή της αναφορικά με τις γυναίκες στην πολιτική και δημόσια ζωή, καθώς και τον Υποστόχο 5.5. των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης για τη διασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής εκπροσώπησης και των ίσων ευκαιριών για ανάληψη ηγεσίας σε όλα τα επίπεδα της λήψης αποφάσεων στην πολιτική, οικονομική και δημόσια ζωή, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να εφαρμόσει πλήρως τον νόμο για τα προσωρινά ειδικά μέτρα και να διασφαλίσει την έμφυλη ισότητα στις λίστες υποψηφιοτήτων για τους διεθνείς οργανισμούς καθώς και την ισότιμη ως προς το φύλο εκπροσώπηση των γυναικών -συμπεριλαμβανομένων των γυναικών της υπαίθρου, των γυναικών με αναπηρία, των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης- στο Κοινοβούλιο και τα δημοτικά συμβούλια, την κυβέρνηση, τη δημόσια διοίκηση και τις Αρχές Εξωτερικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών (foreign service) ιδιαίτερα σε επίπεδα λήψης αποφάσεων,

(β) Να παρέχει εκπαίδευση σε ικανότητες πολιτικής ηγεσίας και δεξιότητες διεξαγωγής εκστρατειών, καθώς και πρόσβαση στη χρηματοδότηση εκστρατειών στις υποψήφιες που διεκδικούν δημόσια αξιώματα, ιδιαίτερα στις γυναίκες της υπαίθρου, τις γυναίκες με αναπηρία και τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες.

Εθνικότητα

29. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον Ν. 3226/2004, μέτρα προστασίας – συμπεριλαμβανομένης της δωρεάν νομικής βοήθειας- είναι διαθέσιμα στις ανιθαγενείς για όλες τις διαδικασίες των αστικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν νόμιμη ή συνήθη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει με ανησυχία ελλείψεις και καθυστερήσεις στις διαδικασίες καταγραφής γεννήσεων και στην καταγραφή, έκδοση και ανανέωση των δελτίων ταυτότητας των γυναικών και κοριτσιών προσφύγων στο συμβαλλόμενο κράτος. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το συμβαλλόμενο κράτος δεν έχει κυρώσει ούτε προσχωρήσει στη Σύμβαση του 1961 για τη Μείωση της Ανιθαγένειας, στη Σύμβαση του 2006 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποφυγή της Ανιθαγένειας στις περιπτώσεις διαδοχής κρατών ή την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1997 για την Ιθαγένεια.

30. Υπενθυμίζοντας την υπ. αριθμ. 32 (2014) γενική σύστασή της αναφορικά με τις έμφυλες διαστάσεις του προσφυγικού καθεστώτος, του ασύλου, της εθνικότητας και της ανιθαγένειας των γυναικών, η Επιτροπή συστήνει στο Συμβαλλόμενο Κράτος να

διευκολύνει τις διαδικασίες καταγραφής των γεννήσεων και την πρόσβαση στα δελτία ταυτότητας για γυναίκες και κορίτσια πρόσφυγες ή αιτούσες άσυλο μέσω ηλεκτρονικών διαδικασιών, να μειώσει το κόστος των πιστοποιητικών γεννήσεως και να συστήσει κινητές μονάδες ληξιαρχικής καταγραφής, ώστε να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά που γεννιούνται στο συμβαλλόμενο κράτος καταγράφονται κατά τη γέννησή τους κι έχουν πρόσβαση σε έντυπα ταυτοποίησης. Η Επιτροπή επίσης συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να προσχωρήσει στη Σύμβαση του 1961 για τη Μείωση της Ανιθαγένειας, τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2006 για την Αποφυγή της Ανιθαγένειας στις περιπτώσεις διαδοχής κρατών και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1997 για την Ιθαγένεια.

Εκπαίδευση

31. Η Επιτροπή συγχαίρει το συμβαλλόμενο κράτος για την ψήφιση του Ν. 4589/2019, ο οποίος θεσπίζει Επιτροπές Ισότητας των Φύλων σε όλα τα πανεπιστήμια ως συμβουλευτικά όργανα για την προώθηση της έμφυλης ισότητας στην ακαδημαϊκή ζωή. Παρ' όλα αυτά, επισημαίνει με ανησυχία τα δυσανάλογα υψηλά επίπεδα αναλφαβητισμού μεταξύ των γυναικών της υπαίθρου, των γυναικών με αναπηρία, των γυναικών και κοριτσιών προσφύγων και αιτουσών άσυλο και των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και κοριτσιών Ρομά και των γυναικών και κοριτσιών που ανήκουν στην Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης.

32. Λαμβάνοντας υπόψη την υπ. αριθμ. 36 (2017) γενική της σύσταση αναφορικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση και υπενθυμίζοντας τις προηγούμενες συστάσεις ([CEDAW/C/GRC/CO/7](#), παρ. 27), η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να συνεχίσει να προωθεί την σημασία της εκπαίδευσης των κοριτσιών σε όλα τα επίπεδα, ως βάση για την ενδυνάμωσή τους· να μειώσει τα ποσοστά αναλφαβητισμού των γυναικών και των κοριτσιών, εστιάζοντας στις γυναίκες της υπαίθρου, τις γυναίκες με αναπηρία, τις γυναίκες και τα κορίτσια που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και κοριτσιών Ρομά και των γυναικών και των κοριτσιών που ανήκουν στη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, και στις γυναίκες και τα κορίτσια που είναι πρόσφυγες ή αιτούσες άσυλο· και να λάβει στοχευμένα μέτρα –μεταξύ αυτών ευαισθητοποίηση και ειδικές υποτροφίες για να αυξήσει τα ποσοστά εγγραφής, παραμονής και ολοκλήρωσης των σπουδών των κοριτσιών και των γυναικών στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Απασχόληση

33. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τα νομοθετικά μέτρα που ψηφίστηκαν από το Συμβαλλόμενο κράτος, συμπεριλαμβανομένου του ν. 4808/2021, για τη βελτίωση των εργασιακών προτύπων και τη συμμόρφωσή τους με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα. Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει με ανησυχία:

(α) Την επίμονη παρουσία του έμφυλου μισθολογικού χάσματος, το οποίο εγγίζει το 10%,

(β) Τη συγκέντρωση των γυναικών σε χαμηλότερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας και την άτυπη οικονομία, όπου βρίσκονται εκτεθειμένες σε εκμετάλλευση και δεν έχουν πρόσβαση σε συστήματα κοινωνικής ασφάλισης,

(γ) Τον μεγάλο αριθμό των γυναικών που απασχολούνται σε μη αμειβόμενη εργασία φροντίδας στο συμβαλλόμενο κράτος,

(δ) Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των γυναικών της υπαίθρου, των γυναικών με αναπηρία και των γυναικών που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στην Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης,

(ε) Την υποκαταγραφή της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στην πληροφόρηση αναφορικά με τους πρόσφατα θεσπισμένους μηχανισμούς καταγγελίας.

34. Σύμφωνα με τον Υποστόχο 8.5 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης αναφορικά με την επίτευξη πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και αξιοπρεπούς εργασίας για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να επιβάλει αποτελεσματικά την αρχή της ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας με στόχο να περιοριστεί και τελικά να το έμφυλο μισθολογικό χάσμα (i) διενεργώντας τακτικές επιθεωρήσεις εργασίας, (ii) εφαρμόζοντας ουδέτερες ως προς το φύλο μεθόδους ταξινόμησης και αξιολόγησης των επαγγελμάτων, (iii) διεξάγοντας τακτικές έρευνες για τις αμοιβές και (iv) ενθαρρύνοντας τους/τις εργοδότες/-τριες να δημοσιεύουν αναφορές με τα δεδομένα τους σχετικά με το έμφυλο μισθολογικό χάσμα, αποσκοπώντας στην καλύτερη κατανόηση των αιτιών του έμφυλου μισθολογικού και συνταξιοδοτικού χάσματος και τη λήψη κατάλληλων διορθωτικών μέτρων,

(β) Να ενισχύσει την πρόσβαση των γυναικών στην τυπική απασχόληση, στοχεύοντας ιδίως τις μειονεκτούσες ομάδες γυναικών, και να επεκτείνει την εφαρμογή των συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε γυναίκες που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία,

(γ) Να αναγνωρίσει, να μειώσει και να αναδιανείμει τον φόρτο της μη αμειβόμενης εργασίας των γυναικών παρέχοντας οικονομικά προσιτές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων και προωθώντας την ισότιμη κατανομή των οικιακών και οικογενειακών ευθυνών μεταξύ γυναικών και ανδρών,

(δ) Να βελτιώσει την πρόσβαση των μειονεκτούσων ομάδων γυναικών σε ευκαιρίες απασχόλησης και κατάρτισης, όπως οι γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες - συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης-, οι γυναίκες με αναπηρία και οι μετανάστριες,

(ε) Να παρέχει υποχρεωτική εκπαίδευση για τους/τις εργοδότες/-τριες και τους/τις εργαζόμενους/-ες αναφορικά με τον εγκληματικό χαρακτήρα της σεξουαλικής παρενόχλησης και με την ευθύνη των εργοδοτών/-τριών να εφαρμόζουν πολιτική μηδενικής ανοχής, να προλαμβάνουν και να αναφέρουν τα περιστατικά και να διασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι/-ες έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με διαθέσιμους μηχανισμούς εμπιστευτικής καταγγελίας,

(στ) Να κυρώσει τη Σύμβαση αριθ. 189 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 2011 για την Αξιοπρεπή Εργασία για το Οικιακό Προσωπικό.

Υγεία

35. Η Επιτροπή επιδοκιμάζει το πρόγραμμα του συμβαλλόμενου κράτους για την προληπτική αναπαραγωγική υγεία, το οποίο περιλαμβάνει την έγκαιρη ανίχνευση του καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας και τον εμβολιασμό των κοριτσιών κατά του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων, τα οποία παρέχονται δωρεάν από το Υπουργείο Υγείας μέσω του Εθνικού Προγράμματος Προσυμπτωματικού Ελέγχου και του Εθνικού Προγράμματος Εμβολιασμού αντίστοιχα. Παρ' όλα αυτά διαπιστώνει με ανησυχία ότι:

(α) Τα ποσοστά των καισαρικών τομών που διεξάγονται στο συμβαλλόμενο κράτος είναι υψηλά, υπερβαίνοντας το 50% των διαδικασιών τοκετού,

(β) Το συμβαλλόμενο κράτος έχει υψηλά ποσοστά εγκυμοσύνης σε πολύ πρόωμη ηλικία, απουσία από το σχολικό πρόγραμμα υποχρεωτικής, ενδεδειγμένης για την ηλικία, εκπαίδευσης για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα και ανεπαρκή κατάρτιση των εκπαιδευτικών στον τομέα αυτό,

(γ) Η πρόσβαση σε υπηρεσίες και πληροφόρηση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμπεριλαμβανομένης της πληροφόρησης για υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά, καθώς και η πρόσβαση στον οικογενειακό προγραμματισμό και σε οικονομικά προσιτές σύγχρονες μεθόδους αντισύλληψης, είναι περιορισμένη για τις γυναίκες και τα κορίτσια - ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία, τις γυναίκες κρατούμενες και τις γυναίκες και τα κορίτσια πρόσφυγες ή μετανάστριες,

(δ) Τις παραβιάσεις που οδήγησαν στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Υπόθεση *O.G. and Others* κατά Ελλάδας, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το Συμβαλλόμενο Κράτος παραβίασε το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής των οροθετικών σεξεργατριών, επιβάλλοντάς τους αιματολογικές εξετάσεις και δημοσιοποιώντας τα προσωπικά τους δεδομένα κατόπιν εισαγγελικής εντολής το 2012.

36. Σύμφωνα με την υπ. αριθμ. 24 (1999) γενική της σύσταση αναφορικά με τις γυναίκες και την υγεία και με τους Υποστόχους 3.1 και 3.7 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης για τη μείωση της παγκόσμιας μητρικής θνησιμότητας και τη διασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να ενισχύσει την πρόσβαση των γυναικών σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, ιδίως για τις γυναίκες της υπαίθρου και τις γυναίκες με αναπηρία, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης των υποδομών υγείας, την αύξηση των πιστώσεων του

προϋπολογισμού για τον τομέα της υγείας και τη διεξαγωγή εκστρατειών ενημέρωσης για την υγεία των γυναικών. Ειδικότερα, συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) Να παρέχει στις γυναίκες αποτελεσματική πρόσβαση σε μαιευτικές υπηρεσίες και να διασφαλίσει ότι οι καισαρικές τομές διενεργούνται κατ' εξαίρεση και μόνο όταν είναι ιατρικώς απαραίτητο,

(β) Να λάβει επαρκή μέτρα για τη διενέργεια εθνικής έρευνας αναφορικά με την αναπαραγωγική υγεία, να υιοθετήσει και να εφαρμόσει εθνική στρατηγική για την αναπαραγωγική υγεία, τη σεξουαλικότητα και τον οικογενειακό προγραμματισμό και να εισαγάγει στα σχολικά προγράμματα υποχρεωτική, ανάλογη με την ηλικία, εκπαίδευση για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης για τους σύγχρονους τρόπους αντισύλληψης με στόχο την μείωση της εγκυμοσύνης σε πρώιμη ηλικία και την πρόληψη των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων ασθενειών,

(γ) Να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες, και ιδιαίτερα οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία, οι γυναίκες κρατούμενες και οι γυναίκες και τα κορίτσια πρόσφυγες ή μετανάστριες, έχουν πρόσβαση σε επαρκείς υπηρεσίες και πληροφόρηση για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμπεριλαμβανομένων της ασφαλούς άμβλωσης, των υπηρεσιών μετά την άμβλωση και των οικονομικά προσιτών σύγχρονων μεθόδων αντισύλληψης, προκειμένου να προληφθούν η εγκυμοσύνη σε πρώιμη ηλικία και οι σεξουαλικώς μεταδιδόμενες ασθένειες,

(δ) Να λάβει συγκεκριμένα μέτρα ώστε να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με HIV/AIDS έχουν δωρεάν πρόσβαση σε αντιρετροϊκή αγωγή με στόχο να αποφευχθεί η μετάδοση από τη μητέρα στο παιδί, να προωθήσει τον εθελοντικό έλεγχο για HIV, να ευαισθητοποιήσει γυναίκες και άντρες -συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που επιδεικνύουν ριζοκίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά και εκείνων που ζουν με τον HIV/AIDS- αναφορικά με την ευθύνη τους για τη μείωση της μετάδοσης του HIV και άλλων σεξουαλικώς μεταδιδόμενων λοιμώξεων στους/στις συντρόφους τους και να ενσωματώσει την οπτική του φύλου στις πολιτικές για την καταπολέμηση του HIV/AIDS.

Οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών

37. Η Επιτροπή χαιρετίζει τα μέτρα που ελήφθησαν από το συμβαλλόμενο κράτος για την προώθηση της οικονομικής ενδυνάμωσης των γυναικών, όπως η διαθεσιμότητα χαμηλότοκων δανείων και άλλες μορφές χρηματοδοτικής πίστωσης για γυναίκες επιχειρηματίες και γυναίκες της υπαίθρου και η κατάρτιση των γυναικών επιχειρηματιών σχετικά με τη διαχείριση επιχειρήσεων και τον οικονομικό αλφαριθμητισμό. Ωστόσο, προβληματίζεται για τα δυσανάλογα υψηλά επίπεδα φτώχειας και την περιορισμένη πρόσβαση σε οικονομικά και κοινωνικά οφέλη στις μειονεκτούσες ομάδες γυναικών και ιδιαίτερα στις γυναίκες με αναπηρία και τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες.

38. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να ενισχύσει τις προσπάθειες για τη μείωση της φτώχειας μεταξύ των γυναικών, εστιάζοντας ιδίως στις μειονεκτούσες ομάδες γυναικών όπως οι γυναίκες με αναπηρία και οι γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές

μειονότητες -συμπεριλαμβανομένων των γυναικών Ρομά και των γυναικών που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης-, να προωθήσει την πρόσβασή τους σε χαμηλότοκα δάνεια χωρίς εγγυήσεις και τη συμμετοχή τους σε επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, προκειμένου να τις ενδυναμώσει οικονομικά και να τους παρέχει ευκαιρίες να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να συμμετέχουν πλήρως στην οικονομική ζωή.

Γυναίκες της υπαίθρου

39. Η Επιτροπή παρατηρεί με ανησυχία ότι οι γυναίκες της υπαίθρου έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, κοινωνικής προστασίας και σε άλλες βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών.

40. Σε συμφωνία με την υπ. αριθμ. 34 (2016) γενική της σύσταση αναφορικά με τα δικαιώματα των γυναικών της υπαίθρου και τον Υποστόχο 5.1. των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, για την ανάληψη μεταρρυθμίσεων προκειμένου να δοθούν στις γυναίκες ίσα δικαιώματα στους οικονομικούς πόρους καθώς και πρόσβαση στην ιδιοκτησία και έλεγχο της γης και άλλων μορφών περιουσίας, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την κληρονομιά και τους φυσικούς πόρους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες της υπαίθρου -ειδικότερα εκείνες που κατοικούν σε απομακρυσμένες περιοχές- έχουν επαρκή πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική προστασία και άλλες βασικές υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών.

Γυναίκες με αναπηρία

41. Η Επιτροπή επισημαίνει με ανησυχία ότι οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν διατομεακές μορφές διάκρισης στο συμβαλλόμενο κράτος, ειδικότερα ως προς την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση και στην υγειονομική περίθαλψη.

42. Υπενθυμίζοντας την υπ. αριθμ. 18 (1991) γενική της σύσταση αναφορικά με τις γυναίκες με αναπηρία, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, στην απασχόληση και στις υπηρεσίες υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Γυναίκες και κορίτσια πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και μετανάστριες

43. Η Επιτροπή καταγράφει με ανησυχία ότι:

(α) Οι γυναίκες και τα κορίτσια πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και μετανάστριες αντιμετωπίζουν διατομεακές μορφές διάκρισης και δυσανάλογα επίπεδα έμφυλης βίας στο συμβαλλόμενο κράτος, ιδιαίτερα στις παραμεθόριες περιοχές, και οι μετανάστριες χωρίς χαρτιά είναι εκτεθειμένες σε υψηλό κίνδυνο σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής εργασίας και στρατολόγησης, μεταξύ άλλων από δίκτυα εμπορίας ανθρώπων,

(β) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, μεταξύ αυτών πολλές γυναίκες και κορίτσια φέρονται να υπέστησαν απωθήσεις (καταναγκαστικές επιστροφές) ή όπως αναφέρεται επεστράφησαν με συνοπτικές διαδικασίες και με τη βία στην Τουρκία χωρίς [να έχουν] αποτελεσματική πρόσβαση σε διαδικασίες ασύλου και προστασία στην Ελλάδα, ενέργεια που μπορεί να ισοδυναμεί με επαναπροώθηση.

44. Η Επιτροπή υπενθυμίζει στο συμβαλλόμενο κράτος την υποχρέωσή του για μη-επαναπροώθηση βάσει του διεθνούς δικαίου και, σύμφωνα με τις γενικές συστάσεις της υπ. αριθμ. 32 (2014) αναφορικά με τις έμφυλες διαστάσεις του προσφυγικού καθεστώτος, του ασύλου, της υπηκοότητας και της ανιθαγένειας των γυναικών, υπ. αριθμ. 30 (2013) αναφορικά με το ρόλο των γυναικών στην πρόληψη των συγκρούσεων, κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων και στις διαδικασίες μετά τη σύγκρουση και υπ. αριθμ. 26 (2008) αναφορικά με τις μετανάστριες εργάτριες, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος:

(α) **Να αντιμετωπίζει διατομεακές μορφές διάκρισης κατά των γυναικών προσφύγων, των αιτουσών άσυλο και των μεταναστριών, να τις προστατεύει από την έμφυλη βία, ιδιαίτερα στις παραμεθόριες περιοχές και να διώκει και να τιμωρεί επαρκώς τους δράστες,**

(β) **να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που εισέρχονται στο έδαφος του συμβαλλόμενου κράτους έχουν πάντοτε πρόσβαση σε διαδικασίες ασύλου και ότι δεν επιστρέφονται με τη βία όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης και να προστατεύσει τις γυναίκες αυτές από τέτοιες πρακτικές,**

(γ) **Να διασφαλίσει την εφαρμογή μιας ευαίσθητης ως προς το φύλο προσέγγισης στην υποδοχή γυναικών προσφύγων και αιτουσών άσυλο και στην εξέταση των αιτημάτων ασύλου, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης των επαγγελματιών στο πεδίο της μετανάστευσης σε τεχνικές συνέντευξης που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου, και την αναγνώριση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών ως λόγο προστασίας.**

Μείωση κινδύνου καταστροφών και κλιματική αλλαγή

45. Η Επιτροπή συγχαίρει το κράτος μέλος για την εφαρμογή της έμφυλης οπτικής στον σχεδιασμό πολιτικών για το κλίμα και το περιβάλλον. Ωστόσο, την προβληματίζει το γεγονός ότι οι γυναίκες, ιδίως οι γυναίκες της υπαίθρου, οι γυναίκες με αναπηρία, οι γυναίκες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και οι μετανάστριες επηρεάζονται δυσανάλογα από την κλιματική αλλαγή, καθώς συχνά ζουν σε εκτεθειμένες περιοχές και δε διαθέτουν τους απαραίτητους μηχανισμούς αντιμετώπισης για να ενισχύσουν την ανθεκτικότητά τους στην κλιματική αλλαγή.

46. Σύμφωνα με τη γενική της σύσταση υπ. αριθμ. 37 (2018) αναφορικά με τις έμφυλες διαστάσεις της μείωσης κινδύνου καταστροφών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να αναθεωρήσει τις στρατηγικές του για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών, λαμβάνοντας υπόψη τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις συνθήκες ζωής των γυναικών και να διασφαλίσει την ισόρροπη εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών στην εκπόνηση, ψήφιση και εφαρμογή της νομοθεσίας, των πολιτικών και των προγραμμάτων σχετικά με την κλιματική αλλαγή, την αντιμετώπιση καταστροφών και τη μείωση κινδύνου καταστροφών, ιδίως:

(α) Συλλέγοντας αναλυτικά δεδομένα σχετικά με την επίδραση της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών στις γυναίκες και στα κορίτσια,

(β) Διασφαλίζοντας την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στη νομοθεσία, τις πολιτικές, τη χρηματοδότηση και τα προγράμματα για την κλιματική αλλαγή και τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, προκειμένου να ανταποκριθεί στις εξειδικευμένες ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών και να αναπτύξει την ανθεκτικότητά τους και την αποτελεσματική προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,

(γ) Ενισχύοντας τον αλφαριθμητισμό και την ευαισθητοποίηση για την κλιματική αλλαγή και τη διαχείριση κινδύνου καταστροφών μεταξύ των κοινοτήτων, των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών της υπαίθρου και των γυναικών με αναπηρία, να τις ενδυναμώνει παρέχοντας τη γνώση ώστε να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν αποτελεσματικά στη λήψη αποφάσεων για την κλιματική αλλαγή, στην ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής και διαχείρισης απωλειών και ζημιών και στην ανάπτυξη δράσεων που ενισχύουν την ανθεκτικότητα των γυναικών και των κοριτσιών στις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής.

Γάμος και οικογενειακές σχέσεις

47. Η Επιτροπή προβληματίζεται σχετικά με την ύπαρξη των πρόωρων γάμων στο συμβαλλόμενο κράτος, ιδιαίτερα στην κοινότητα των Ρομά. Επισημαίνει με ανησυχία ότι στη Θράκη οι μουφτήδες -οι οποίοι επιλέγονται από τη Μουσουλμανική κοινότητα, αναγνωρίζονται από την Πολιτεία και έχουν δικαιοδοσία επί του μουσουλμανικού γάμου– τελούν γάμους παιδιών οι οποίοι αναγνωρίζονται από το ελληνικό αστικό δίκαιο και, σε κάποιες περιπτώσεις, εφαρμόζουν τον νόμο Hanafi που επιτρέπει τον γάμο κοριτσιών ηλικίας μικρότερης των 15 ετών, εφόσον υπάρξει γονική συναίνεση.

48. Η Επιτροπή προτρέπει επιτακτικά το συμβαλλόμενο κράτος να αναθεωρήσει τον Αστικό Κώδικα προκειμένου να καταργηθούν όλες οι εξαιρέσεις από το νόμιμο κατώτατο όριο ηλικίας γάμου των 18 ετών, και για τις γυναίκες και για τους άντρες· να συνεχίσει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση των πρόωπων και παιδικών γάμων, μεταξύ άλλων αντιμετωπίζοντας τις βαθύτερες αιτίες αυτής της επιβλαβούς πρακτικής, ενθαρρύνοντας την αναφορά των περιστατικών και τιμωρώντας τα συνυπεύθυνα μέλη της οικογένειας, τους θρησκευτικούς ηγέτες και τους ηγέτες της κοινότητας ή τα όργανα επιβολής του

νόμου, και να παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες στα κορίτσια θύματα πρόωρων και καταναγκαστικών γάμων, σύμφωνα με την κοινή γενική σύσταση υπ. αριθμ. 31 της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών/ Γενικό Σχόλιο 18 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2019) σχετικά με τις επιβλαβείς πρακτικές.

Σύλλογή και ανάλυση δεδομένων

49. Η Επιτροπή προβληματίζεται σχετικά με την απουσία συλλογής δεδομένων σε πολλούς τομείς σχετικούς με την εφαρμογή της Σύμβασης.

50. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο κράτος να προωθήσει και να ενισχύσει την ικανότητα συλλογής στατιστικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων για την έμφυλη βία κατά των γυναικών, την εμπορία γυναικών και κοριτσιών, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γυναικών, διαχωρισμένα κατά ηλικία και κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, αποσκοπώντας στον σχεδιασμό και την εφαρμογή εξειδικευμένης νομοθεσίας, πολιτικών, προγραμμάτων και προϋπολογισμών που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου.

Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου

51. Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο κράτος να αξιοποιήσει τη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου και να εκτιμήσει περαιτέρω την εφαρμογή της Σύμβασης προκειμένου να επιτύχει ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Διάδοση καταληκτικών παρατηρήσεων

52. Η Επιτροπή ζητά να διασφαλίσει το συμβαλλόμενο κράτος την έγκαιρη διάδοση των καταληκτικών παρατηρήσεων στην επίσημη γλώσσα του συμβαλλόμενου κράτους, στους αρμόδιους κρατικούς φορείς σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό) και ειδικότερα στην κυβέρνηση, το κοινοβούλιο και τις δικαστικές αρχές, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης εφαρμογή της.

Κύρωση άλλων συνθηκών

53. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσχώρηση του συμβαλλόμενου κράτους στα εννέα σημαντικότερα διεθνή εργαλεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα² θα προωθήσει την

² Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τη Διεθνή Σύμβαση για την Κατάργηση όλων των Μορφών Φυλετικής Διάκρισης, τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διάκρισης κατά των Γυναικών, τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του

απόλαυση από τις γυναίκες των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους και των θεμελιωδών ελευθεριών σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η Επιτροπή ως εκ τούτου ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο κράτος να κυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τη διαδικασία επικοινωνίας, στα οποία δεν έχει ακόμη προσχωρήσει.

Παρακολούθηση των συμπερασματικών παρατηρήσεων

54. Η Επιτροπή ζητά το συμβαλλόμενο κράτος να παρέχει, εντός δύο ετών, έγγραφη πληροφόρηση σχετικά με τις ενέργειες που έχουν γίνει για την εφαρμογή των συστάσεων που περιέχονται στις παραγράφους 24 (δ), 26 (α), 44 (β) και 46 (β) ανωτέρω.

Προετοιμασία της επόμενης έκθεσης

55. Η Επιτροπή θα ορίσει και θα γνωστοποιήσει την προθεσμία υποβολής της δέκατης περιοδικής έκθεσης του συμβαλλόμενου κράτους σύμφωνα με έναν μελλοντικό προγραμματιζόμενο οκταετή κύκλο αναθεώρησης/επικαιροποίησης και κατόπιν της έγκρισης καταλόγου θεμάτων και ερωτήσεων για το συμβαλλόμενο κράτος πριν από την υποβολή της έκθεσης – εφόσον επιλεγεί η συγκεκριμένη διαδικασία. Η επόμενη περιοδική έκθεση θα πρέπει να καλύπτει όλη τη χρονική περίοδο μέχρι τη στιγμή της υποβολής της.

56. Η Επιτροπή ζητά το συμβαλλόμενο κράτος να ακολουθήσει τις εναρμονισμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο των διεθνών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντηρίων γραμμών για την εκπόνηση του κοινού βήματος (common core document) καθώς και των κειμένων που εκπονούνται στο πλαίσιο των εκάστοτε συμβάσεων (βλ. [HRI/GEN/2/Rev.6](#), κεφ. I).

Παιδιού, τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Εργαζόμενων Μεταναστών και των Μελών των Οικογενειών τους· τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία όλων των Προσώπων από Αναγκαστική Εξαφάνιση και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία